

Vergadering **Algemeen Bestuur 8 juli 2016**

Wateroverlast en Voorjaarsnota

In de vergadering van het Algemeen Bestuur was het belangrijkste onderwerp de Voorjaarsnota 2016. Óók de inbreng van de VVD-fractie bij die behandeling van de Voorjaarsnota stond in het teken van de wateroverlast van de afgelopen weken.

Hier de volledige tekst:

Voorzitter, dat de veelal technische vragen in de commissiebehandeling goed zijn beantwoord, maakt dat we bij de behandeling van de Voorjaarsnota hier in het AB ons zullen beperken tot meer algemene en kaderstellende opmerkingen en kanttekeningen.

Ook mijn fractie wil aan het begin van deze beschouwing stilstaan bij de wateroverlastproblemen die zich recent in ons beheersgebied hebben voorgedaan.

Onze grote waardering voor alle medewerkers die letterlijk dag en nacht in touw zijn geweest om de schade waar mogelijk te beperken en het watersysteem optimaal 'in de lucht te houden'.

Voorzitter, bij het voorbereiden van deze vergadering kroop er in mijn fractie twijfel en voelde mijn fractie het gebeurde óók als een soort 'wake-up-call':

Is de balans tussen 'vasthouden, bergen, afvoeren' in ons gebied overal wel op orde?

Deze trits heeft in het beleid van alle waterschappen, en dus ook het onze, steeds gegolden als het primaire uitgangspunt voor zo ongeveer alles wat we doen.

De vraag is echter of die bijna heilige trits óók bij de vaker voorkomende extreme omstandigheden de bescherming biedt die burgers en bedrijven van een watersysteem mogen verwachten.

Kortom, voorzitter, noopt de klimaatverandering ons misschien eens kritisch te kijken naar ons beleid.?

Onze eerste vraag was: Waar komt die trits eigenlijk vandaan en waarom is die zo leidend?

Om die vraag goed te beantwoorden eerst een stukje historie:

Naar aanleiding van de verwachtingen omtrent de toenemende waterproblematiek werd, naar goed Nederlands gebruik, vlak voor de eeuwwisseling de Commissie Waterbeheer 21ste Eeuw onder voorzitterschap van Frans Tielrooij, ingesteld.

Die commissie schreef in haar adviesrapport onder andere de drietrapsstrategie 'vasthouden, bergen, afvoeren' voor, die moet worden gevolgd bij de aanpak van wateroverlast in een watersysteem.

Vervolgens heeft de Unie en zo ongeveer heel 'water-Nederland' de conclusies onderschreven en is in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW, 2003) een landelijk uniform normstelsel voor wateroverlast voorgesteld, waar alle watersystemen in 2015 aan moesten voldoen.

Het nog eens nalezen van deze geschiedenis prikkelde m'n nieuwsgierigheid.

De vindbaarheid van informatie via de digitale snelweg, voorzitter, is in een zegen voor nieuwsgierige mensen!

Want al snel kwam ik de resultaten tegen van onderzoek van 'n student aan de TU Delft op die stelde:

"Omdat in het NBW het verplichte karakter van de trits maatregelen 'vasthouden, bergen, afvoeren' uit het advies van die WB21 in deze volgorde wordt benadrukt, wordt bij het opstellen van een programma van maatregelen minder of niet naar de maatregelen afzonderlijk of naar andere maatregelen gekeken."

De vragen van mijn fractie waren blijkbaar ook in Delft opgekomen!
Het doel van dat afstudeerwerk was het bepalen van de toepasbaarheid en de effectiviteit van maatregelen tegen wateroverlast voor verschillende kenmerken van een watersysteem.

Hij komt tot een paar opmerkelijke conclusies: (ik citeer:)

'De toepasbaarheid van de trits maatregelen is onduidelijk en de voorkeursvolgorde van de maatregelen is te standaard, waardoor mogelijk kansen gemist worden bij het gebruik. Door de grote verschillen in eigenschappen van watersystemen is de effectiviteit van maatregelen lang niet overal hetzelfde. Om bij de aanpak van een watersysteem een gefundeerde keuze tussen maatregelen te kunnen maken, is altijd maatwerk vereist en moet elke keer opnieuw een studie worden gedaan. Wanneer meer inzicht bestaat in hoe de kenmerken van een watersysteem de effectiviteit van de maatregelen beïnvloeden, zal de keuze tussen maatregelen makkelijker gemaakt kunnen worden.'

In zijn studie, voorzitter, is ie eens specifiek in een bepaalde polder aan de gang gegaan en constateerde dat voor twee verschillende peilvakken met wateroverlast andere oplossingen effectiever waren. Maatregelen in een klein peilvak zijn minder effectief dan maatregelen in een groot peilvak en maatregelen bovenstrooms van een klein peilvak zijn effectiever dan maatregelen bovenstrooms van een groot peilvak. De maatregel afvoeren kan worden toegepast zolang het benedenstrooms gelegen gebied daar geen last van ondervindt. Vaak is een combinatie van maatregelen een betere oplossing voor een wateroverlastprobleem. Verder geldt dat de maatregelen niet per definitie hoeven worden toegepast in het peilvak met het probleem, waar men bij het opstellen van het NBW wel van uit ging.

Op basis van het onderzoek kon geconcludeerd worden dat de voorkeursvolgorde vasthouden, bergen en afvoeren in veel watersystemen niet op gaat. De aanpak van een watersysteem is altijd maatwerk. De meest optimale oplossing kan worden gevonden door de kenmerken van een watersysteem te inventariseren en aan de hand daarvan alle (standaard) oplossingsmogelijkheden te beoordelen.

Nu voor óns waterschap:

Natuurlijk is ons beheersgebied niet hetzelfde als die onderzochte polder, maar wellicht zijn er argumenten om de balans tussen waterdoelen en natuurdoelen, óók rekening houdend met de gewijzigde neerslag verwachting, beter in evenwicht te brengen.

Het kan toch niet zo zijn dat het halen van ecologische doelen de óók noodzakelijke afvoercapaciteit in de weg zit.

Voorzitter, dit is niet het moment om nu al 'to jump to conclusions', maar het is in elk geval voor mijn fractie aanleiding de komende tijd kritisch te bekijken of **alle projecten die we gaan doen en al doen óók 'stortbui-proof' zijn.**

Ons waterschap, voorzitter, loopt graag voorop; wij waren zo ongeveer de uitvinders van de 'Energiefabriek', wij waren trekkers bij het verbeteren van de afvalwaterketen; Aa en Maas loopt graag voorop bij nieuwe ontwikkelingen. Prima!

De VVD-fractie roept nú het DB op ons waterschap een voortrekkersrol te geven bij de studie naar **'het klimaatveranderingsbestendig zijn'** van ons watersysteem.

Mijn fractie zou het op prijsstellen als het DB wil toezeggen dit aspect in de, al aangekondigde, evaluatie 'mee te nemen' en vervolgens, laten we zeggen begin volgend jaar, het AB een beleidsnota wil voorleggen waarin een nadere uitwerking wordt gegeven van het **klimaatveranderingsbestendig** toepassen van de trits 'vasthouden, bergen, afvoeren' in ons beheersgebied.

Voorzitter, ons waterschap werkt graag en goed met stagiaires. Prima!

Wellicht is het een goed idee, rekening houdend met het feit dat al onze medewerkers zijn groot geworden met de trits als hoofdregel, om daar eens een stel jonge, frisse Delftse meisjes en jongens studie naar te laten doen.

De motie waarin een en ander wordt verzocht, wordt hierbij ingediend.

Voorzitter, het wordt tijd om ook het een en ander over de Voorjaarsnota te zeggen.

Laat ik voorop stellen dat mijn fractie 'over all' tevreden is.

Het is een Voorjaarsnota waarin het beleidsakkoord voor deze periode op een evenwichtige manier wordt uitgewerkt. Het is duidelijk dat dit DB écht luistert naar het AB en probeert de opmerkingen van het AB maximaal in te vullen.

Dan de programma's:

Het is niet voor niks dat het eerste programma '**Veilig en Bewoonbaar**' is.

Ook voor de VVD-fractie staat de veiligheid van het gebied met stip op één!

In het eerste deel van m'n bijdrage heb ik al het een en ander gezegd dat een grote relatie heeft met dat 'veilig en bewoonbaar'....

En ja, voorzitter, ook de Voorjaarsnota spreekt in dit programma over de wateroverlast en de nieuwe inzichten in de neerslagstatistiek.

Mijn fractie is echter van mening dat de ervaringen van de afgelopen weken maken dat hier een flinke schep óp mag, zoals ik hiervoor heb aangegeven.

Overigens, voorzitter, geldt er ook in het veiligheidsbeleid een, zij het andere, trits!

Ook dát mag wat mijn fractie betreft nadrukkelijk meer aandacht krijgen.

Het volgende programma '**Voldoende water en Robuust Watersysteem**' heeft, denk ik, in deze bijdrage al voldoende aandacht gekregen. Dus volsta ik met de constatering dat wat er daarover in deze Voorjaarsnota staat, de instemming van mijn fractie heeft.

Het programma '**Gezond en Natuurlijk Water**'.

Voorzitter, het is ook voor mijn fractie helder: gezond en natuurlijk water mag niet ontbreken in een goede leefomgeving!

Maar hier geldt net zo goed: zijn de maatregelen die we nemen wel de juiste?

Hoe staat het met invloed van natuurlijke oevers op de kwaliteit van het water?

Moeten we bij die natuurlijke oevers en het maaibeheer altijd en overal zo veel rekening met de ecologie houden of is de afvoercapaciteit het kind van de rekening. Over kind en badwater gesproken.....

Zijn we voldoende duidelijk over kwetsbaarheden in ons gebied en is er voldoende besef bij burgers en bedrijven dat óók afkoppelen en, bijvoorbeeld, gewaskeuze belangrijke factoren zijn?

Voorzitter, is het mogelijk de kwetsbaarheden van ons systeem duidelijker in beeld te brengen waardoor het bewustzijn van de partners, burgers en bedrijven kan worden vergroot? Bijvoorbeeld met een 'tool' waardoor ook de partners beter in staat zijn hun verantwoordelijkheid te nemen en hun taak nóg beter uit te voeren, zoals gemeenten in de bebouwde kommen en agrariërs bij het maken van hun gewaskeuze?

Ons watersysteem is gemaakt vanuit een puur agrarische inrichting van het gebied. De laatste decennia zijn we dat aan het ombouwen naar een meer natuurlijk systeem. Maar daarvoor gelden wat de VVD-fractie betreft nog steeds de zelfde randvoorwaarden: veilig én bewoonbaar én bewerkbaar. Er zijn grenzen aan de ruimte die beschikbaar is voor het watersysteem. Dat maakt dat we scherp moeten kiezen waar ruimte is voor die meer natuurlijke invulling en waar niet!

Het emissiebeleid: ook de VVD-fractie heeft al verschillende keren aangegeven dat de consequenties van wat we de 'nieuwe stoffen' noemen, mogelijke risico's op de wat langere termijn zijn.

De vragen van collega Verschuuren en de beantwoording maken nog eens extra duidelijk dat we niet alert genoeg kunnen zijn. Voor ons waterschap zou dat onderzoek hiernaar één van de prioriteiten moeten zijn.

Voorzitter, dat brengt me bij '**Schoon water**'.

Ook hier geldt dat wat er in deze Voorjaarsnota in dit programma is beschreven, mijn fractie uit het hart is gegrepen;
inclusief het, 'letterlijk (!), in een speciaal kader zetten van het water in bebouwd gebied.

Het is zaak dat het waterschap hierover met de gemeenten in overleg blijft om onze kennis over water bij die gemeenten, daar waar nodig, te delen.

'Ons' watersysteem houdt niet op bij de grens van het gemeentelijk bebouwd gebied. Het gevaar van gedeelde verantwoordelijkheid is, dat er niemand volledig verantwoordelijk is. Dát besef, rekening houdend met elkaars taken, moet voor het waterschap een stimulans zijn om, óók in bebouwd gebied, een burgers en bedrijven aangenaam dienend waterbeheer voor elkaar te krijgen.

Vóórdat ik ga afsluiten met enkele opmerkingen over de financiën, nog enkele opmerkingen in het kader van de '**Maatschappelijke meerwaarde**'.

Een punt waar die meerwaarde zou kunnen blijken is de 'social return'.

Ik sprak hier laatst op een bijeenkomst van VVD-wethouders en raadsleden over en we constateerden dat het een onderwerp is dat veel aandacht en energie vergt. Juist omdat er slechts moeizaam resultaat behaald wordt, moeten gemeenten en andere overheden hier voorop lopen. Mijn fractie roept het DB op om, in bijvoorbeeld het portefeuillehouders overleg, hier permanent 'druk op te houden'.

Ik pak de samenwerking met partners, communicatie en participatie maar even bij elkaar: Die partners zijn voornamelijk goed georganiseerde instellingen waarmee goede afspraken zijn te maken en die moeten vooral ook gemaakt worden.

Iets anders ligt dat met burgerparticipatie.

Naar de mening van mijn fractie wordt dit regelmatig verward met **boerenparticipatie**.

Natuurlijk, agrariërs zijn vaak belanghebbend en bovendien goed georganiseerd, en dus makkelijk uit te nodigen. Dat geldt ook voor natuurorganisaties, maar wil je écht burgers laten participeren moet je juist moeite doen om verder te kijken dan de 'usual suspects'.

Dat begint met het bekend zijn van het waterschap en haar activiteiten bij de burgers.

Daar is een wereld te winnen.

Voorzitter, ook wij zien dat het complex is om die burgers te bereiken, maar dat mag ons er niet van weerhouden inspanningen te blijven doen. Ook het moeizame proces van de 'brede' uitnodigingen voor bijeenkomsten van de regionale commissies mag géén reden zijn daar maar mee te stoppen.

Wat er gebeurt als een overheid zich afstandelijk en té '**overkoepelend**' opstelt, zien we bij de meningsvorming van burgers over de EU: De 'incrowd' vindt het allemaal prima en nuttig, terwijl veel burgers denken 'wat heb ik er eigenlijk aan?'

Ook voor ons als waterschap mag dat als een 'wake-up-call' worden beschouwd!

Dan tot slot, voorzitter, de financiën:

Mijn fractie stelt vast dat het college de kaders van het beleidsprogramma voor deze periode juist vertaalt in het beleid.

Tóch nog één keer voor alle duidelijkheid:

- er is géén bepaald investeringsvolume;
- er géén investeringsplafond;
- er is wél een totale kostenontwikkelingsplafond;
- er wordt wél met CBS-inflatiecijfers gewerkt;
- er wordt níet met CPB-inflatiecijfers gewerkt.

Die duidelijkheid van het beleidsprogramma blijft voor mijn fractie de 'maat der dingen'!

Voorzitter, we zijn met deze Voorjaarsnota de opmaat naar de begroting aan het vaststellen. Met die begroting stelt het AB de financiële ruimte en doelen voor het dagelijks bestuur vast. Binnen die begroting worden de projecten en taken uitgevoerd. Dat brengt me bij een opmerking over het begroten van projecten.

Nog al eens zien we afwijkingen veroorzaakt door het feit dat er krediet aangevraagd wordt o.b.v. kengetallen. Na de aanbesteding blijkt dan dat dit niet uitkomt. Gezien de meer-jaren ontwikkeling zullen we, om te blijven voldoen aan de opdracht t.a.v. de lastenontwikkeling voor de burgers en bedrijven, scherper moeten begroten. De euro kan maar 1 keer worden opgevoerd laat staan uitgegeven.

Die meer-jaren ontwikkeling van de lasten is so wie so een zorg. Mijn fractie zou graag zien dat er in het najaar, bij de aanbidding van de begroting, duidelijk gemaakt wordt dat dit AB géén financieel probleem voor haar opvolger achter laat.

Afrondend, voorzitter, de VVD-fractie kan instemmen met de lastendruk voor 2017 zoals die in de belastingprofielen 2017 van paragraaf 7.5 is voorzien.

Zoals ik in de commissie constateerde:
'het college zeilt scherp aan de wind'.
Dat heeft risico's, maar is óók een uitdaging.

Tot hier de (vrijwel) integrale tekst van mijn inbreng.
Zoals gemeld heeft de VVD-fractie een motie ingediend waarmee verzocht wordt de werking van het watersysteem, in het licht van de door de klimaatverandering veroorzaakte hevige regenbuien, te onderzoeken door externe wetenschappers.

De [motie](#) is door het Dagelijks Bestuur 'overgenomen' en vervolgens met algemene stemmen aangenomen. De fractie zal het vervolg hiervan met grote interesse volgen!

Johan van Miltenburg
Fractievoorzitter